

مؤسسه استنادی و بایش علم و فناوری
جهان اسلام (ISC)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

رتبه بندی ۲۰۲۲ دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری
جهان اسلام (ISC)

رتبه بندی ۲۰۲۲ دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

مقدمه

گروه D8، هشت کشور مسلمان در حال توسعه که اندونزی، جمهوری اسلامی ایران، بنگلادش، پاکستان، ترکیه، مالزی، مصر و نیجریه در آن عضویت دارند را شامل می‌شود. از جمله پیمان‌های منطقه‌ای است که به منظور ایجاد روابط مستحکم اقتصادی بین کشورهای در حال توسعه اسلامی و تقویت نفوذ این کشورها در بازارهای جهانی و برقراری گفت‌وگو با کشورهای صنعتی تشکیل گردیده است. پایه‌گذار آن نجم الدین اربکان نخست وزیر اسبق ترکیه است که با سفر به ۸ کشور عضو در تیرماه سال ۱۳۷۵ زمینه تأسیس این گروه را فراهم نمود. لازم به ذکر است که کمیته کارشناسان ارشد گروه D8 در سومین اجلاس خود که در شهر آنتالیای ترکیه برگزار گردید تصمیم گرفتند که ده گروه کاری برای بررسی زمینه‌های همکاری تأسیس گردد. این ده گروه عبارتند از:

- ۱- صنعت
- ۲- کشاورزی
- ۳- مخابرات و اطلاعات
- ۴- تجارت
- ۵- علوم و تکنولوژی
- ۶- توسعه نیروی انسانی

۷- بهداشت

۸- توسعه روستایی

۹- بانکداری

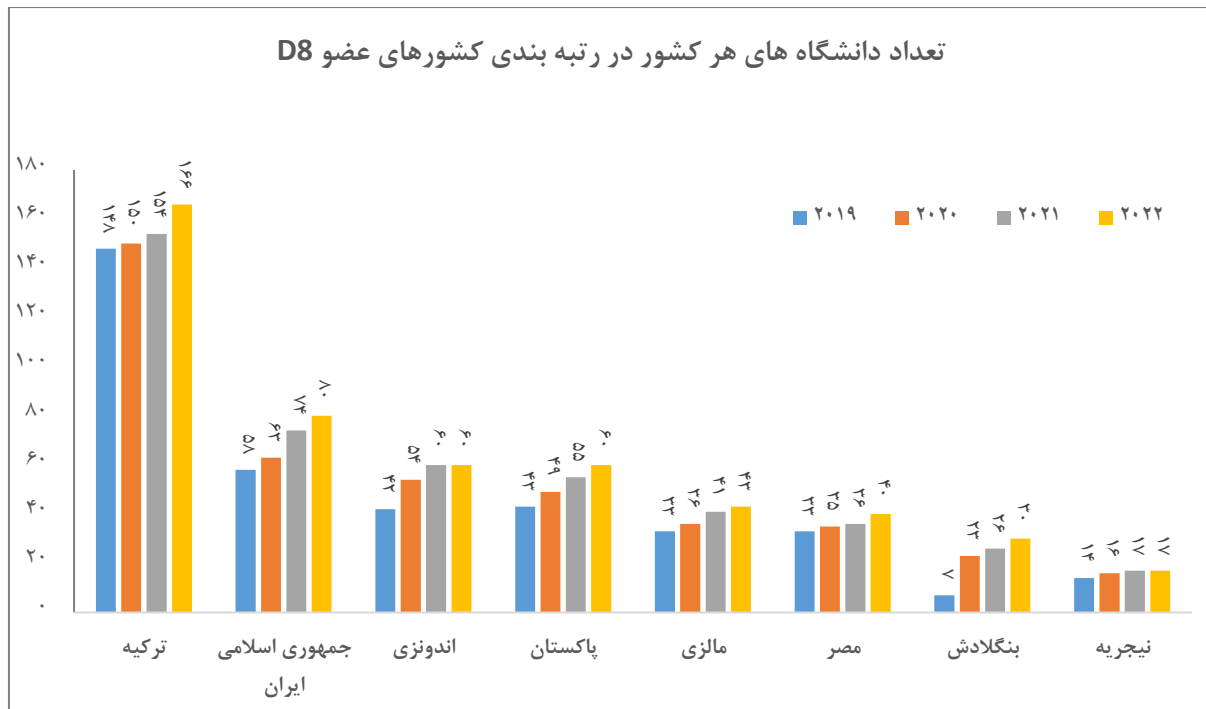
۱۰- انرژی.

ایران نیز اهداف کلی خود در گروه D8 را به شرح زیر اعلام کرده است:

- تقویت هرچه بیشتر نقش اسلام در میان اعضای گروه
- همکاری اقتصادی با کشورهای عضو در جهت تحقق اهداف اقتصادی نظام از طریق بهره‌گیری از امکانات گسترده آنها
- همکاری و همیاری با کشورهای عضو در عرصه سیاسی، فرهنگی و اقتصادی و تحکیم پیوندهای سیاسی
- همکاری و اتخاذ مواضع مشترک اقتصادی در میان کشورهای در حال توسعه مسلمان در عرصه روابط اقتصادی بین‌المللی
- همکاری و هماهنگی در امور صنعتی و فناوری، تحکیم پیوندهای سیاسی از طریق همکاری‌های همه‌جانبه
- استفاده از تجارب کشورهای عضو در جهت رفع تنگناهای اجتماعی و اقتصادی و بهره‌گیری از گروه به منظور برخورد با تهدیدها و چالش‌های بین‌المللی.

در سفری که در سال ۲۰۱۸، دبیرکل گروه D8 به کشور جمهوری اسلامی ایران و به میزبانی مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام (ISC) داشتند، با در نظر گرفتن حدود یک دهه تجربه مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام (ISC) در رتبه بندی دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران و نیز تجربه رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای اسلامی (ISC Islamic world university rankings) و رتبه‌بندی دانشگاه‌های جهان (ISC World university rankings) از سال ۲۰۱۸، براساس تفاهم نامه ای که میان سازمان D8 و مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام منعقد شد، رتبه بندی دانشگاه‌های عضو این سازمان به مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام واگذار شد و در بهمن ماه ۱۴۰۱ در دیدار ریاست مؤسسه ISC و دبیرکل سازمان D8 در تفاهم نامه‌ای جدید بر استمرار رتبه بندی دانشگاه‌های این

گروه تاکید شد. بر این اساس هر ساله دانشگاه‌های این کشورها توسط ISC رتبه می‌شود که آمار آن در نمودار ۱ قابل مشاهده است:

نمودار ۱. تعداد دانشگاه‌های هر کشور در رتبه بندی کشورهای عضو D8

روش شناسی رتبه بندی 2022-D8

مؤسسه استنادی و پایش علم و فناوری جهان اسلام (ISC) به منظور رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 در معیارهای خود، مهم‌ترین مأموریت دانشگاه‌ها که عبارتند از پژوهش، نوآوری، آموزش و فعالیت‌های بین‌المللی را در نظر می‌گیرد و بر این اساس دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 را مورد سنجش و ارزیابی قرار می‌دهد.

- **معیار پژوهش** که بیشترین وزن را در بین معیارهای رتبه بندی به خود اختصاص داده است، شامل ۵ شاخص حجم پژوهش، تعداد استناد به مقالات و تاثیر استنادی نرمال شده، تأثیر استنادی نسبت به کل جهان و تعداد مقالاتی است که در نشریات برتر (نشریات Q1، مجلات نیچر، ساینس و فهرست نشریات نیچر ایندکس) به چاپ رسیده‌اند.

- **معیار آموزش** شامل دو شاخص نسبت دانشجو به عضو هیات علمی و تعداد اعضای هیات علمی پراستناد، که به شرح زیر محاسبه می‌گردند:
  - نسبت دانشجویان به اعضای هیات علمی که بر اساس اطلاعات وب سایت دانشگاه‌ها و در صورت درج نشدن از سایر منابع وابسته، به دست می‌آید.
  - تعداد اعضای هیات علمی پراستناد دانشگاه که از لیست پژوهشگران پرستناد پایگاه وب او ساینس استخراج می‌شود.

- **معیار فعالیت بین المللی** شامل سه شاخص زیر محاسبه می‌شود:
  - تعداد مشارکت دانشگاه در انتشار مقالات وب او ساینس
  - تعداد کشورهایی که در انتشار مقالات بین المللی با دانشگاه همکاری داشته اند.
  - مشهور بودن دانشگاه که بر اساس حضور در سه رتبه بندی بین المللی تایمز، کیواس و شانگهای محاسبه می‌گردد.
  - تعداد مقالات سلب اعتبار شده

- **معیار نوآوری** دانشگاه بر اساس دو شاخص زیر محاسبه خواهد شد:
  - تعداد پروانه‌های ثبت اختراع که با نام دانشگاه در پایگاه ثبت اختراع و نشان تجاری ایالات متحده آمریکا ثبت شده است.
  - تعداد هم انتشاری با صنعت

اطلاعات این رتبه‌بندی از پایگاه‌های اطلاعاتی Incites، WOS، USPTO و وب سایت دانشگاه‌ها و سایر سایت‌های مرتبط گردآوری شده است. جدول زیر شاخص‌های رتبه بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8 را به همراه وزن هر معیار نشان می‌دهد. جدول شماره ۱ معیارها و شاخص‌های رتبه بندی D8، را نشان می‌دهد.

جدول ۱. معیارها و شاخص‌های رتبه بندی D8

وزن	معیار	شاخص			وزن
۶۰	پژوهش	A1	کمیت	حجم پژوهش	۲۵
		A2	کیفیت	تعداد استناد به مقالات	۱۵
		A3	کیفیت	تأثیر استنادی نرمال شده	۱
		A4	کیفیت	تأثیر استنادی نسبت به کل جهان	۴
		A5	کیفیت	تعداد مقالات نشریات برتر	۱۵
۱۰	آموزش	B1	نسبت دانشجو به عضو هیات علمی		۸
		B2	تعداد اعضای هیات علمی پر استناد		۲
۱۵	فعالیت بین المللی	C1	تعداد همکاری دانشگاه در انتشار مقالات بین المللی		۱۰
		C2	تعداد کشورهای همکار در انتشارات بین المللی		۴
		C3	میزان شهرت دانشگاه		۱
		C4	مقالات سلب اعتبار شده		-۵
۱۵	نوآوری	D1	تعداد پروانه های ثبت اختراع		۱۰
		D2	هم‌انتشاری با صنعت		۵

نتایج رتبه بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8-2022

به منظور رتبه بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8، اطلاعات پژوهشی ۱۶۲۲ سازمان از کشورهای عضو گروه D8 در پایگاه اطلاعاتی InCites در فاصله سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۱۸ بررسی شد. از بین این سازمان‌ها، دانشگاه‌هایی که بیش از ۱۵۰ مدرک را در این بازه زمانی منتشر کرده بودند جامعه هدف رتبه بندی را تشکیل دادند. تعداد دانشگاه‌هایی که این شرایط را داشتند ۴۹۶ دانشگاه بود که در رتبه بندی D8-2022 حضور یافتند.

تعداد دانشگاه‌های حاضر در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8، به تفکیک کشور در جدول ۲ نشان داده شده است. همان‌طور که دیده می‌شود، کشورهای ترکیه، جمهوری اسلامی ایران و پاکستان و اندونزی بیشترین تعداد دانشگاه‌های حاضر در رتبه بندی را داشته‌اند.

جدول ۲. تعداد دانشگاه‌های حاضر در رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

نام کشور	تعداد دانشگاه حاضر در رتبه بندی
ترکیه	۱۶۶
جمهوری اسلامی ایران	۸۰
اندونزی	۶۰
پاکستان	۶۰
مالزی	۴۳
مصر	۴۰
بنگلادش	۳۰
نیجریه	۱۷
جمع کل	۴۹۶

رتبه های اول تا دهم رتبه بندی دانشگاه های D8 2022 در جدول ۳ قابل مشاهده است.

جدول ۳. رتبه های اول تا دهم رتبه‌بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8

کشور	نام دانشگاه	رتبه
مصر	Cairo University	1
مالزی	Universiti Malaya	2
پاکستان	COMSATS University Islamabad (CUI)	3
ایران	Tehran University of Medical Sciences	4
ایران	University of Tehran	5
ترکیه	Middle East Technical University	6
ترکیه	Hacettepe University	7
ترکیه	Istanbul University	8
مصر	Ain Shams University	9
ترکیه	Istanbul Technical University	10

دانشگاه‌هایی که در هر یک از این کشورهای گروه D8، رتبه نخست را به دست آورده‌اند به همراه رتبه آنها در بین سایر دانشگاه‌ها، در جدول ۴ نشان داده شده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌شود دانشگاه علوم پزشکی تهران از کشورمان رتبه نخست را در بین دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران از آن خود کرده است.

جدول ۴. دانشگاه‌های حائز رتبه اول در هر کشور

رتبه	نام دانشگاه	کشور
1	Cairo University	مصر
2	Universiti Malaya	مالزی
3	COMSATS University Islamabad (CUI)	پاکستان
4	Tehran University of Medical Sciences	ایران
6	Middle East Technical University	ترکیه
30	University of Indonesia	اندوزی
33	University of Ibadan	نیجریه
67	University of Dhaka	بنگلادش

تعداد دانشگاه‌های عضو گروه D8 بر اساس رتبه ای که کسب کرده اند به تفکیک کشور در جدول ۵ نشان داده شده است:

جدول ۵. تعداد دانشگاه‌های عضو گروه D8 به تفکیک رتبه

تعداد دانشگاه بر اساس کشور و رتبه در رتبه بندی 2022-D8								
رتبه	ترکیه	جمهوری اسلامی ایران	اندونزی	پاکستان	مالزی	مصر	بنگلادش	نیجریه
۱-۵۰	۱۳	۱۷	۱	۵	۶	۸	-	۱
۵۱-۱۰۰	۱۶	۱۰	۲	۴	۵	۸	۱	۳
۱۰۱-۱۵۰	۱۶	۱۶	۲	۵	۵	۴	-	۲
۱۵۱-۲۰۰	۱۷	۱۲	۳	۹	۴	۳	۲	۱
۲۰۱-۲۵۰	۱۵	۱۲	۶	۳	۶	۱	۴	۳
۲۵۱-۳۰۰	۱۸	۷	۲	۸	۳	۶	۳	۲
۳۰۱-۳۵۰	۱۵	۴	۴	۱۱	۵	۳	۵	۴
۳۵۱-۴۰۰	۲۳	۲	۶	۶	۲	۲	۸	۱
۴۰۱-۴۵۰	۱۸	-	۱۳	۵	۳	۴	۶	-
+۴۵۰	۱۵	-	۲۱	۴	۴	۱	۱	-
جمع کل	۱۶۶	۸۰	۶۰	۶۰	۴۳	۴۰	۳۰	۱۷

رتبه دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران

جدول ۶. عملکرد ۲۰ دانشگاه برتر ایران را بر اساس معیارهای اصلی رتبه بندی در رتبه بندی D82022 نشان می‌دهد.

جدول ۶. عملکرد ۲۰ دانشگاه برتر ایران بر اساس معیارهای اصلی رتبه بندی

رتبه در ایران	رتبه	دانشگاه	پژوهش	آموزش	فعالیت بین المللی	نوآوری
۱	۴	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۵	۱۷	۴	۲۰۶
۲	۵	دانشگاه تهران	۲	۹۵	۱۲	۸۷
۳	۱۳	دانشگاه تربیت مدرس	۱۱	۳۶	۱۹	۷۶
۴	۱۴	دانشگاه صنعتی شریف	۱۲	۹۴	۲۱	۲۸
۵	۱۵	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۱۷	۲۲	۱۳	۲۳۰
۶	۱۷	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۲۴	۷۰	۲۰	۱۹
۷	۱۸	دانشگاه علوم پزشکی ایران	۲۸	۲۳	۱۸	۴۸
۸	۲۶	دانشگاه صنعتی اصفهان	۱۴	۱۳۵	۶۶	۱۶۸
۹	۲۷	دانشگاه علوم پزشکی تبریز	۳۴	۷	۵۵	۲۹۹
۱۰	۳۰	دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۳۲	۳۸	۳۰	۱۳۵
۱۱	۳۵	دانشگاه شیراز	۲۵	۹۹	۴۶	۲۹۹
۱۲	۳۶	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۵۳	۳	۷۲	۲۷۵
۱۳	۳۷	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۴۴	۴۴	۲۹	۲۳۷
۱۴	۴۰	دانشگاه شهید بهشتی	۲۷	۱۱۷	۷۸	۱۷۳
۱۵	۴۱	دانشگاه علم و صنعت ایران	۳۲	۲۱۷	۵۰	۱۱۵
۱۶	۴۴	دانشگاه تبریز	۲۹	۲۰۰	۴۵	۲۷۶
۱۷	۴۶	دانشگاه فردوسی مشهد	۳۵	۱۳۲	۶۷	۱۳۳
۱۸	۵۶	دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه	۶۰	۴۵	۶۰	۱۸۳
۱۹	۶۹	دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز	۷۸	۵۴	۸۳	۱۸۳
۲۰	۷۲	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۶۱	۱۶۲	۱۰۲	۲۰۳

همان گونه که در جدول ۷ نشان داده شده است، در رتبه بندی دانشگاه‌های کشورهای گروه D8، ۸۰ دانشگاه از جمهوری اسلامی ایران حضور دارند که دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، دانشگاه تهران و دانشگاه تربیت مدرس با رتبه‌های ۴، ۵ و ۱۳ به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم جمهوری اسلامی ایران را از آن خود کرده‌اند.

جدول ۷. رتبه دانشگاه‌های جمهوری اسلامی ایران در رتبه بندی D8 2022

رتبه ۲۰۲۱	رتبه ۲۰۲۲	نام دانشگاه	رتبه ایران
۳	۴	دانشگاه علوم پزشکی تهران	۱
۵	۵	دانشگاه تهران	۲
۱۷	۱۳	دانشگاه تربیت مدرس	۳
۱۴	۱۴	دانشگاه صنعتی شریف	۴
۱۸	۱۵	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	۵
۲۰	۱۷	دانشگاه صنعتی امیرکبیر	۶
۲۳	۱۸	دانشگاه علوم پزشکی ایران	۷
۲۷	۲۶	دانشگاه صنعتی اصفهان	۸
۴۳	۲۷	دانشگاه علوم پزشکی تبریز	۹
۳۲	۳۰	دانشگاه علوم پزشکی مشهد	۱۰
۳۳	۳۵	دانشگاه شیراز	۱۱
۳۵	۳۶	دانشگاه علوم پزشکی اصفهان	۱۲
۴۹	۳۷	دانشگاه علوم پزشکی شیراز	۱۳
۴۰	۴۰	دانشگاه شهید بهشتی	۱۴
۴۱	۴۱	دانشگاه علم و صنعت ایران	۱۵
۴۳	۴۴	دانشگاه تبریز	۱۶
۴۷	۴۶	دانشگاه فردوسی مشهد	۱۷
۶۷	۵۶	دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه	۱۸
۷۲	۶۹	دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز	۱۹
۷۳	۷۲	دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی	۲۰
-	۷۶	دانشگاه علوم پزشکی گلستان	۲۱
۸۵	۸۵	دانشگاه گیلان	۲۲
۹۹	۹۰	دانشگاه علوم پزشکی کرمان	۲۳
۸۲	۹۳	دانشگاه اصفهان	۲۴
۱۰۱	۹۴	دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله	۲۵
۱۰۴		دانشگاه علوم پزشکی مازندران	
۸۰		دانشگاه یزد	
۱۰۱	۱۰۱	دانشگاه صنعتی شاهرود	۲۸

رتبه ۲۰۲۱	رتبه ۲۰۲۲	نام دانشگاه	رتبه ایران
۱۰۹	۱۰۶	دانشگاه شهید باهنر کرمان	۲۹
۱۴۰	۱۰۷	دانشگاه علوم پزشکی بابل	۳۰
-	۱۱۸	دانشگاه تحصیلات تکمیلی علوم پایه زنجان	۳۱
۱۳۰	۱۲۱	دانشگاه بوعلی سینا	۳۲
۱۰۴		دانشگاه سمنان	
۱۱۱	۱۲۶	دانشگاه کاشان	۳۴
۱۵۸	۱۳۴	دانشگاه علوم پزشکی کردستان	۳۵
۱۱۴		دانشگاه رازی	
۱۲۷	۱۳۷	دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل	۳۷
۱۶۵		دانشگاه علوم پزشکی قزوین	
۱۴۲	۱۴۲	دانشگاه کردستان	۳۹
۱۶۵	۱۴۴	دانشگاه شهید چمران اهواز	۴۰
۱۴۷		دانشگاه ارومیه	
۱۷۹	۱۴۸	دانشگاه علوم پزشکی ارومیه	۴۲
۱۶۵		دانشگاه یاسوج	
۱۳۶	۱۵۲	دانشگاه خوارزمی	۴۴
۱۴۱		دانشگاه زنجان	
۱۹۷	۱۶۱	دانشگاه علوم پزشکی لرستان	۴۶
۱۳۸	۱۶۵	دانشگاه شهرکرد	۴۷
۱۵۳	۱۶۹	دانشگاه مازندران	۴۸
۱۷۴	۱۷۴	دانشگاه محقق اردبیلی	۴۹
۱۶۵	۱۷۶	دانشگاه علوم پزشکی زاهدان	۵۰
۲۱۰	۱۸۷	دانشگاه بین المللی امام خمینی	۵۱
۱۶۵	۱۸۹	دانشگاه صنعتی سهند	۵۲
۱۸۴	۱۹۰	دانشگاه شهید مدنی آذربایجان	۵۳
۲۴۵	۱۹۵	دانشگاه علوم پزشکی سمنان	۵۴
۱۸۱	۲۰۰	دانشگاه سیستان و بلوچستان	۵۵
۲۰۶	۲۰۳	دانشگاه لرستان	۵۶
۲۰۸	۲۰۵	دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی و فناوری پیشرفته کرمان	۵۷

رتبه ۲۰۲۱	رتبه ۲۰۲۲	نام دانشگاه	رتبه ایران
۲۳۰	۲۱۵	دانشگاه مراغه	۵۸
۲۷۲	۲۲۰	دانشگاه علوم پزشکی اردبیل	۵۹
۲۲۲	۲۲۶	دانشگاه صنعتی شیراز	۶۰
۲۱۳	۲۲۷	دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی	۶۱
۲۵۳		دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد	
۲۲۵	۲۳۸	دانشگاه اراک	۶۳
۲۸۷		دانشگاه علوم پزشکی شاهرود	
۱۸۴	۲۴۲	دانشگاه صنعتی مالک اشتر	۶۵
۲۲۵	۲۴۶	دانشگاه الزهرا	۶۶
۲۵۷	۲۵۰	دانشگاه شاهد	۶۷
۲۵۳	۲۵۴	دانشگاه بیرجند	۶۸
۲۹۱	۲۷۷	دانشگاه صنعتی کرمانشاه	۶۹
۲۸۰	۲۷۹	دانشگاه خلیج فارس	۷۰
۳۰۱-۳۵۰		دانشگاه صنعتی ارومیه	
۲۹۳	۲۸۸	دانشگاه علم و فناوری مازندران	۷۲
-	۲۹۷	دانشگاه هرمزگان	۷۳
-	۲۹۹	دانشگاه صنعت نفت	۷۴
۳۰۱-۳۵۰	۳۰۱-۳۵۰	دانشگاه علامه طباطبایی	۷۵
-		دانشگاه ایلام	
۲۹۹		دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	
۳۰۱-۳۵۰		دانشگاه بناب	
-	۳۵۱-۴۰۰	دانشگاه تخصصی فناوری های نوین آمل	۸۰
۳۵۱-۴۰۰		دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی	